

stubbar uttaneftir

Nýggjur stjórnarleiðari í Italia

Tann 57-ára gamli italienski politikarinn Giulio Andreotti frá Kristiliga-demokratiska flokkinum varð í síðstu viku útnevndur til nýggjan stjórnarleiðara í Italia eftir valið til stjórndaringsins 20. og 21. júní.

Sosialistarnir í Italia høvdu stóra afturgongd við valið, og teir hava nú framt stórar broytingar í flokkinum. Formaðurin Francesco de Martino segði seg fyrst frá sum formann, og síðani legði øll leiðslan í flokkinum frá sær.

Politiskir eygleiðarar í Italia halda, at hetta fer at gera tað lættari hjá Andreotti at skipa nýggja stjórn. Tað var júst Francesco de Martino og hansara vengur í sosialistaflokkinum, sum ikki vildi styðja kristiliga-demokratisku minnilutastjórnina, sum tí varð noydd at útskriva val.

Nýggjur leiðari í EF

Stjórnarleiðararnir í EF hava á fundi í Bruxelles útnevnt hin 55-ára gamla bretska innanríkisráðharran Roy Jenkins til nýggjan formann í EF-nevndini. Hann skal taka við eftir Francois-xavier Ortoli, tá hesin leggur frá sær um ársstíð. Roy Jenkins hevur verið ein av heitastu viðhaldsmennunum fyri bretskum limaskapi í EF. Hann hoyrir til høgravengin í bretska arbeidaraflokkinum og var figgjarmálaráðharri í Wilson-stjórnini frá 1967-70.

Eisini kvotaskipanir í Kyrrahavinum

Sovjetsamveldið og Japan hava gjørt sáttmála um eina kvotaskipan, sum minkar bæði laksa- og sildaveiðuna hjá báðum londunum í Kyrrahavinum. Nogdina av laksi í Kyrrahavinum er ikki økt so nógv, sum hevur verið væntað, og fiskifróðingar óttast fyrri, at sildin eisini er í minking. Sildaveiðan í Okhotiska havinum skal minkast niður í helvt, og eisini veiðan eftir reyðsprotum, rækjum og krabbum skal skerst niður.

Sovjetsamveldið og Japan hava gjørt felags fiskirannsóknir og havt veiðisáttmálari í 20 ár.

Rænda 1,4 mill. kr.

Fýra menn, vápnadír við maskinbyrsur fingi hósdayin 1,4 mill. kr., tá teir rænda ein peningaflokkning í Göteborg í Svøríki.

Vápnadír vaktarmenn vóru við at flyta peningin í ein bil frá eini bankadeild í Göteborg, tá ránsmenninir komu.

Peningurin var í posum, og vaktarmenninir framdu ikki móttöðu, tá ránsmenninir fóru avstað við peninginum í trimum bilum.

63.000 ynsktu Ford tillukku

Í síðstu viku fylti amerikanski forsetin Gerald Ford 63 ár, og føðingardagurin varð hildin í Hvítu Húsunum, eftir at Ford hevði sæð ein baseball-dyst í Philadelphia.

Meðan dysturin varð spældur, ynsktu teir 63.000 áskoðararnir í kór forsetanum tillukku, eftir at føðingardagurin var kuangjurdur gjøgnum hátalararnar.

Dysturin varð sendur í fjarsýni í øllum USA, og tað var kanska ikki bert av áhuga fyri ítróttinum, at Ford hugdi at dystinum. Um somu tíð hildu demokratarir uppstillingarfund til forsetavalið, og umboðsmenn fyri Hvítu Húsin vónaðu, at fleiri høvdu áhuga fyri at siggja Ford enn demokratiska uppstillingarfundin.

Alt færri roykja: hjartatilburðirnir minka

Ein kanning í USA vísir stóra afturgongd í tilburðum av lungakreft

Tað lönir seg at halda uppat at roykja. Ikki bara peningaliga, men eisini heilsuliga. Tey fyrstu úrslitini av tiltøkunum imóti royking í USA seinastu 10 árinu eru nú farin at fáa týðning fyrri hagtalsstovnin. Fyri fyrstu ferð vísir ein niður-støða, at talan er um afturgongd í talinum av teimum, sum doyggja av hjartatilburðum, ið stava frá sigarettroyking. Annars hava hjartatilburðirnir vaksið alsamt og hava verið orsøkin til eina lækking í meðallivaldinum hjá mannfólki kring allan vesturheimin.

Amerikanska heilsumálaráðið hevur gjørt eina frágreiðing um, hvørjir vandar standast av royking. Í kanningini verður fleiri ferðir víst á, at tað er eitt beinleiðis samband millum royking og sjúkurliga — alt frá lungakreft til vandan fyri fostrinum hjá roykjandi kvinnum, sum eru við barn.

Men tað, sum hevur vakt størstan ans, er, at munagóð tiltøk imóti royking kann fara at fáa týðning fyrri samfelagshagfrøðina.

Ávaringar á pakkunum

Síðani 1970 hevur henda ávaring staðið á amerikanskum sigarett-pakkum: Tað er prógvað av heilsumyndugleikunum, at sigarettroyking er vandamikil fyri roykjaran. Men longu í 1960-unum vórðu frá almennari síðu

sett í verk tiltøk imóti royking, m.a. við fyra umfatandi, vísindaligum frágreiðingum frá heilsumyndugleikunum, har víst varð á vandan við royking.

Úrslitið er síðani komið til sjóndar í tí, at sigarettroykingin minkar alsamt. Fleiri miljónir amerikanarar eru hildnir uppat at roykja, meðan aðrar miljónir eru ongantið byrjaðar.

4.000 pr. íbúgva

Í 1966 vórðu royktar so nógv sigarettir í USA, at tað svaraði til 4.287 fyrri hvønn roykjandi íbúgva. Í 1970 var talið lækkað til 3.985. Síðani er sigarettnýtslan vaksin aftur. Hetta kemst helst av, at fleiri kvinnum, í einum lægri aldersbólki enn undanfarin ættarlið, eru farnar at roykja. Um sama mundið er sigarettnýtslan hjá mannfólki minkandi. Tølini vísa, at til-

burðir av hjartadeyða hjá konufólki eru meiri vanligir enn hjá mannfólki. Samstundis vísir niðurstaðan nógv færri sjúkatilburðir, sum stava frá royking. T.d. verður víst til afturgongdina í tilburðum av bronkitis og øðrum andardráttasjúkum.

Seinasta ættarliðið

Ein sjúka, sum kanska meiri enn nokur onnur stavar frá royking, er lungakreft. Tá hetta er ein sjúka, sum ikki tíðliga ger um seg, varð ongantið roknað við, at ein afturgongd í tilburðum av hesi sjúkuni kundi skrásetast nú, men í fyrsta lagi um nokur ár.

Í staðin hava amerikanararnir bytt tilburðirnar av lungakreft í aldersbólkar, sum vísa, at tilburðirnir hjá monnum, yngri enn 45 ár, eru við at taka aðra vendl.

Tað fara at ganga nokur ár afturat, áðrenn hagtølini beinleiðis kunnu víta, hvussu støðan er, men kanningin, Health consequences of smoking, sum verður latin politikkarunum til viðgerðar, vísir á ein góðan møguleika fyri, at mannfólk, fødd millum 1915 og 1919, eru limir í tí seinasta ættarliðinum við deyðatilburðum, orsakað av lungakreft.

Svar til Jákup F. Nielsen

Í bløðunum setir tú mær nakrar spurningar í samband við tað, tú kallar verkfall.

Tú byrjar við at siga so: Herfyri skipaði kommunala starvsmannafelagið fyrri 14 dagar longum verkfalli. Hetta er ikki beint. Kommunala starvsmannafelagið skipaði fyrri arbeiðsstøði, men at hesin støður vardi 14 dagar, skyldast ikki starvsmannafelagnum. Í mars mánaða 1975 segði býráðið upp allar lønaravtalur við starvs- og tænaustólkk kommununar. Hetta varð gjørt, fyrri at býráðið kundi fara yvir til at fylgja landinum í tess lønarlagi. Av ymsum orsøkum kom alt í langdrag — sum ikki skyldast starvsmannafelagnum — og tíðin gekk, so nú arbeiðsstøður varð, hevði fólkíð verið í sáttmáloylsu síðan mars 1975.

Spurningur 1: Hvussu stór var lønarhækkingin hjá starvsfólkunum?

Svar: Ílt er at svara heilt nágreinligt uppá henda spurningin, tí hækkingin er ikki hin sama hjá øllum, men skal eg royna at greiða stutt frá hesum. Hjá 21 tænaustólkkum varð hækkingin frá 1. júlí 1975 til 1. apríl 1976 úr ongum uppi 15,7%, soleiðis at 3 tænaustólkkungu onga hækking, nakrir umleið

5,8% og aðrir 15,4–15,7% ella í meðal 7,9%. Av 21 starvsfólkum, lónt eftir tænaustumannalógini, var minsti vekstur 6,8% og størsti 15,9% ella í meðal 12,3%, og hertil er at siga, at nógv tey flestu av hesum eru farin frá at verða lónt eftir tænaustumannalógini yvir til at verða lónt eftir starvsmannasáttmálanum. Onkur fær eina viðbót uppá 3.000,- kr. um mánaðin. Av 4 starvsfólkum, lónt eftir arbeiðsmannasáttmála vóru hækkingarnar úr 6% uppi 13% ella í meðal 10%. Hetta gevur ikki ikki rættu myndina, men á leið.

Spurningur 2: Hava starvsfólkini fingið løn í verkfalls-tíðini?

Svar: Starvsfólkíð hevur fingið at vita í brævi, at lønin fyrri teir dagar, tey vóru úr arbeiði, verður drigin frá júlílonini hjá teimum, ið eru afturútlónt og frá august-lonini hjá teimum, ið eru forútlónt.

Spurningur 3: Er tað møguleiki hjá skattaborgarum í Tórshavn kommunu at fáa at vita, hvat hvørt einstakt starvsfólk hevði í løn undan samráðingunum og nú?

Svar: Fyrst má eg seta ein spurning til spurning tí: Hvat meinar tú við skattaborgara í

Tórshavn. Er tað ein, ið kemur og vísir skattavittanina fram, ella er tað ein og hvør, ið kemur inn á gólvíð og vil siggja lønarlistan? Tað verður torført at avgera, hvør ið er skattaborgari, uttan so, at kvittanin verður framvist. Annars haldi eg ikki, tað er rætt at geva upp, hvat hvørt fólk fekk undan samráðingunum og nú, men heldur hvat hvørt starvið fekk og fær.

Spurningur 4: Hava nakað av starvsfólkum býráðsins frammi-hjaintøku?

Svar: Sum nevnt undir svári til spurning 1 so fær onkur eykaviðbót um mánaðin, annars haldi eg ikki, at nakar hevur frammi-hjaintøku.

Hetta vóru so svar uppá spurningar tinar, men umframt hetta starvsfólk hevur kommunan starvsfólk í arbeiði — annað fólk, sum ikki er umfatað av hesari reglun og lønarhækking.

Tórshavn, 16. júlí 1976
Petur Christiansen
býráðsformaður